

ใบความรู้ เรื่อง พระไตรปิฎก
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง พระพุทธศาสนา
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง พระไตรปิฎก
 รายวิชา สังคมศึกษา 3 รหัสวิชา ส22101
 ภาคเรียนที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

พระไตรปิฎก

เป็นคัมภีร์หลักของพระพุทธศาสนาที่รวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า

คำว่า ไตรปิฎก มาจากคำว่า "ไตร" แปลว่า "สาม" และคำว่า "ปิฎก" แปลว่า "ตะกร้า" ในที่นี้หมายถึง คัมภีร์ที่บรรจุคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า จัดแบ่งตามประเภทคำสอนออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1. พระวินัย ได้แก่ ศีลของภิกษุ ภิกษุณี รวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณีและข้อปฏิบัติที่ดัดมาในการอยู่ร่วมกันของหมู่คณะ รวมเรียกว่า พระวินัยปิฎก
2. สุตร ได้แก่ พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ทรงแสดงแก่พุทธสาวก พุทธและบุคคลต่าง ๆ ในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ กัน มีทั้งแบบร้อยแก้วและร้อยกรอง อยู่ในรูปคำบรรยายเรื่องเล่า หรือนิทาน และคำถาม คำตอบ รวมเรียกว่า พระสุตตันตปิฎก
3. พระอภิธรรม ได้แก่ หลักธรรมและคำอธิบายเชิงวิชาการล้วน ๆ ไม่ยกบุคคล เหตุสถานที่ หรือกาลเวลาประกอบคำอธิบายนั้น ๆ รวมเรียกว่า พระอภิธรรมปิฎก

โครงสร้างพระไตรปิฎก

ปิฎกเป็นคัมภีร์ที่รวบรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า รวมทั้งเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นคัมภีร์ที่มีเนื้อหามาก แต่อาศัยการจัดระเบียบเรียบเรียงหลักธรรมคำสอนเป็นการท่องจำนำสืบต่อกันมาอย่างเป็นระบบ จึงทำให้หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาดำรงอยู่อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน

การศึกษาโครงสร้างของพระไตรปิฎก ตลอดถึงชื่อคัมภีร์และสาระสังเขปของพระไตรปิฎกจะช่วยให้ นักเรียนได้รู้ภาพรวมของคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นการสร้างความคุ้นเคยกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของพระพุทธศาสนา เป็นพื้นฐานให้สามารถศึกษาพระพุทธศาสนาจากพระไตรปิฎกได้อย่างเป็นระบบ และช่วยให้สามารถเข้าใจภูมิธรรมภูมิปัญญาในทางพระพุทธศาสนาได้ดียิ่งขึ้น

องค์ประกอบของพระไตรปิฎก

1. พระวินัยปิฎก
 - 1.1 วิภังค์
 - 1.1.1 มหาวิภังค์ หรือภิกขุวิภังค์
 - 1.1.2 ภิกขุณีวิภังค์
 - 1.2 ชันธกะ
 - 1.2.1 มหาวรรค
 - 1.2.2 จูฬวรรค
 - 1.3 ปริวาร
 - 1.3.1 คู่มือพระวินัย
2. พระสุตตันตปิฎก
 - 2.1 ทีฆนิกาย
 - 2.2 มัชฌิมนิกาย
 - 2.3 สังกยุตตนิคาย
 - 2.4 อังคุตตรนิกาย
 - 2.5 ขุททกนิกาย
3. พระอภิธรรมปิฎก
 - 3.1 สังคณี(ธัมมสังคณี)
 - 3.2 วิภังค์
 - 3.3 ธาตุกถา
 - 3.4 ปุคคลบัญญัติ
 - 3.5 กถาวัตถุ
 - 3.6 ยมก
 - 3.7 ปฎิฐาน

ชื่อคัมภีร์และสาระโดยสังเขปของพระไตรปิฎก

- 1.พระวินัยปิฎก ประมวลระเบียบ ข้อบังคับ ข้อวัตรปฏิบัติของภิกษุ ภิกษุณี ประกอบด้วย
 - 1.1 วิภังค์ คัมภีร์ที่จำแนกสิกขาบทของภิกษุและภิกษุณีเพื่ออธิบายความหมายให้ชัดเจนขึ้น
แบ่งเป็น
 - มพามิภังค์ หรือภิกขุวิภังค์ ว่าด้วยศีลของภิกษุที่มีโทษหนัก ศีลของภิกษุที่มีโทษเบา
เสขิยวัตร (มรรยาบทอันดีงาม) และวิธีระงับอธิกรณ์
 - ภิกขุณีวิภังค์ ว่าด้วยศีลของภิกษุณี 311 ข้อ
 - 1.2 ชันธกะ คัมภีร์ที่รวบรวมภินัยบัญญัติและสิกขาบทที่ปรากฏนอกปาฏิโมกข์
 - มหาวรรค ว่าด้วยการอุปสมบท อุโบสถ จำพรรษา และปวารณา เรื่องเครื่องนุ่ง
เกล้าช (ยารักษาโรค) กฐิน จีวร นิคทกรรม (การลงโทษ) การทะเลาะวิวาทและความสามัคคี

- จุฬวรรค ว่าด้วยนิคกรรม (การลงโทษ การออกจากอาบัติ) และการระงับอธิกรณ์
ข้อบัญญัติปลีกย่อย เรื่องเสนาสนะ สังฆเภท (การทำลายสงฆ์ให้แตกกัน) วัตร (ระเบียบ) ต่าง ๆ การงดสวด
ปาฏิโมกข์ เรื่องภิกษุณี เรื่องการสังคายนาครั้งที่ 1 และการสังคายนาครั้งที่ 2

1.3 ปริวาร ว่าด้วยคู่มือถามตอบซักซ้อมความรู้ความเข้าใจเรื่องพระวินัย

2. พระสูตรต้นตปิฎก ประมวลพระธรรมเทศนา ประวัติเรื่องราวต่าง ๆ ประกอบด้วย

2.1 ทีฆนิกายมี 3 คัมภีร์ คือ

- สีลขันธวรรค ว่าด้วยเรื่องศีล ทิฐิ (ลัทธิ) สมาธิ และปัญญา

- มหาวรรค ว่าด้วยเรื่องสำคัญมาก เช่น เรื่องพระประวัติของพระพุทธเจ้า พระองค์
เรื่องปัจจุสมุปบาท เรื่องการปรินิพพานของพระพุทธเจ้า

- ปาฏิการวรรค ว่าด้วยเรื่องนักบวชบอกพระพุทธศาสนา เรื่องจักรวรรดิวัตร เรื่องกำเนิด
ของโลก เรื่องลักษณะมหาบุรุษ เรื่องการสังคายนาพระธรรมวินัยเป็นต้น

2.2 มัชฌิมนิกายมี 3 คัมภีร์ คือ

- มูลปณณาสก ว่าด้วยเรื่องมูลเหตุแห่งธรรม เรื่องการบันลือสีหนาท เรื่องข้ออุปมา
เช่น อุปมาด้วยเลื่อย อุปมาด้วยอลพิน เรื่องธรรมเป็นคู่หมวดใหญ่เช่น เหตุการณ์ในโคสิงคาลวัน 2
เหตุการณ์ เรื่องธรรมเป็นคู่ หมวดเล็กเช่น การสนทนาธรรมที่ทำให้เกิดปัญญาของบุคคล 2 คู่ เป็นต้น

- มัชฌิมปณณาสก ว่าด้วยเรื่องคบดี เรื่องภิกษุ เรื่องปริพาชก เรื่องพระราชา
เรื่องพราหมณ์ เป็นต้น

- อุปปริปัญญาสาสก ว่าด้วยเรื่องพระธรรมเทศนาที่เทวทหนสร เรื่องธรรมหาลำดับ
บท เรื่องสุญญตา เรื่องการจำแนกธรรม เรื่องอายตนะ 6 เป็นต้น

3. สังยุตตนิกายมี 5 คัมภีร์ คือ

3.1 สคาถวรรค ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีรูปแบบเป็นคาถาประพันธ์ที่ตรัสและกล่าว

3.2 นิทามวรรค ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับต้นเหตุแห่งการเกิดทุกข์ตอบบุคคล
ต่าง ๆ จัดเป็นกลุ่มเรื่องตามบุคคลและสถานที่และการดับทุกข์ (ประมวลเรื่องปัจจุสมุปบาท)

3.3 ขันธวารวรรค ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับขันธ 5

3.4 สฬายตนวรรค ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอายตนะ ๖

3.5 มหาวารวรรค ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโพธิปักขธรรมและหมวดธรรมที่
เกี่ยวข้อง

4. อังคุตตรนิกายมี 11 คัมภีร์ คือ

4.1 เอกกนิบาต ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีจำนวนข้อธรรมสูตรละ 1 ข้อ

4.2 ทุกนิบาต ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีจำนวนข้อธรรมสูตรละ 2 ข้อ

4.3 ดิกนิบาต ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีจำนวนข้อธรรมสูตรละ 3 ข้อ

4.4 จตุกกนิบาต ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีจำนวนข้อธรรมสูตรละ 4 ข้อ

4.5 ปัญจกนิบาต ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีจำนวนข้อธรรมสูตรละ 5 ข้อ

4.6 ฉกกนิบาต ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีจำนวนข้อธรรมสูตรละ 6 ข้อ

- 4.7 สัตตกนิบาต ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีจำนวนข้อธรรมสูตรละ 7 ข้อ
- 4.8 อัฐกนิบาต ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีจำนวนข้อธรรมสูตรละ 8 ข้อ
- 4.9 นวกนิบาต ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีจำนวนข้อธรรมสูตรละ 4 ข้อ
- 4.10 ทสกนิบาต ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีจำนวนข้อธรรมสูตรละ 10 ข้อ
- 4.11 เอกาทสกนิบาต ว่าด้วยกลุ่มพระสูตรที่มีจำนวนข้อธรรมสูตรละ 11 ข้อ

5. ขุททกนิกายมี 15 คัมภีร์ คือ

- 5.1 ขุททกปาฐะ ว่าด้วยบทหลวงสัน ๆ เช่น สรณคมน์ มงคลสูตร รัตนสูตร
- 5.2 ธรรมบท ว่าด้วยธรรมภาษิตสัน ๆ จำนวน ๔๒๓ บท
- 5.3 อุทาน ว่าด้วยพระพุทธรูปที่ทรงเปล่งออกมาด้วยกำลังบิณฑิโสมนัส
- 5.4 อิติวุตตะกั ว่าด้วยพระพุทธรูปที่ยกมาอ้างอิง
- 5.5 สุตตนิบาต ว่าด้วยพระสูตรที่มีเนื้อหาเป็นประเภทร้อยกรองล้วนบ้าง ผสมกับร้อยแก้ว

บ้าง (เป็นการรวมพระสูตรชุดพิเศษ)

- 5.6 วิมานวัตถุ ว่าด้วยเรื่องผู้เกิดในวิมาน (เทพบุตรเทพธิดา)
- 5.7 เปตวัตถุ ว่าด้วยเรื่องเปรต
- 5.8 เถรคาถา ว่าด้วยคำกษิตของพระเถระ กล่าวถึงประสบการณ์ทางธรรมของ

ตนเอง

- 5.9 เถรีคาถา ว่าด้วยคำกษิตของพระเถรี กล่าวถึงประสบการณ์ทางธรรมของตนเอง
- 5.10 ชาดก ว่าด้วยพระประวัติในอดีตของพระพุทธเจ้า
- 5.11 นิทเทส ว่าด้วยการอธิบายขยายความพระพุทธรูป แบ่งเป็น ๒ คัมภีร์ คือมหานิทเทส

และจุฬานิทเทส เป็นผลงานของพระสารีบุตร

5.12 ปฏิสัมภิทามรรค ว่าด้วยการอธิบายขยายความพระพุทธรูปที่เกี่ยวกับศีล สมาธิ และปัญญาอย่างกว้างขวางยิ่ง เพื่อให้เกิดความแตกฉานในอรรถในภาษา และในปฏิภาณ เป็นผลงานของพระสารีบุตร

5.13 อปทาน ว่าด้วยอดีตชีวิตประวัติของพระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า พระกระเถาะและพระเถรี

5.14. พุทธวงศ์ ว่าด้วยพระประวัติของพระพุทธเจ้าในอดีต ๒๔ พระองค์และพระพุทธเจ้าของเรา คือ พระโคตมพุทธเจ้า

5.15 จริยาปิฎก ว่าด้วยพุทธจริยาสัน ๆ ที่เกี่ยวกับการบำเพ็ญบารมีในอดีตชาติของพระพุทธเจ้า

3. พระอภิธรรมปิฎก ประมวลหลักธรรมและคำอธิบายเนื้อหาธรรมะ ประกอบด้วย

3.1 ชัมมสังคณี หรือมักเรียกกันสั้น ๆ ว่า สังคณี ว่าด้วยธรรมะที่เป็นแม่บท (มาติกา) ซึ่งรวบรวมไว้เป็นหมวด ๆ แบ่งออกเป็น

- หมวดที่แบ่งธรรมะออกเป็น 3 ประเภท เรียกว่า ติกมาติกา มี 22 หมวด ตัวอย่างเช่น

- ธรรมะทั้งหลายแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ธรรมะที่เป็นกุศล (กุศลธรรม) ธรรมะ

ที่เป็นอกุศล (อกุศลธรรม) และธรรมะเป็นอภัยกถา คือไม่เป็นทั้งกุศลและอกุศล(อภัยกถาธรรม)

- ธรรมะทั้งหลายแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ธรรมะที่เป็นอดีต (อดีตธรรม) ธรรมะที่เป็นอนาคต (อนาคตธรรม) และธรรมะที่เป็นปัจจุบัน (ปัจจุบันธรรม)

- หมวดที่แบ่งธรรมะออกเป็น 2 ประเภท เรียกว่า ทุกมาติกา มี 100 หมวด ตัวอย่างเช่น

- ธรรมะทั้งหลายแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ธรรมะที่ถูกปรุงแต่งขึ้น (สังขตธรรม ได้แก่ สิ่งที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่ ดับไปตามเหตุปัจจัย ไม่ได้เกิดขึ้นเอง) และธรรมะที่ไม่ถูกปรุงแต่ง (อสังขตธรรม ได้แก่ นิพพาน)

- ธรรมทั้งหลายแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ธรรมะที่เป็นโลกียะ (โลกียธรรม ได้แก่ สิ่งเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมดาของโลก และ ธรรมะที่เป็นโลกุตระ, (โลกุตตรธรรม) ได้แก่ สิ่งที่อยู่เหนือการเปลี่ยนแปลงของโลก คือ มรรค นิพพาน

3.2 วิภังค์ ว่าด้วยคำอธิบายแจกแจงข้อธรรมโดยละเอียด 18 เรื่อง เช่น แจกแจง ฯลฯ
ชั้น 5 เรียกว่า ชั้นวิภังค์ แจกแจงอายตนะ 12 เรียกว่า อายตนะวิภังค์ แจกแจงธาตุ 18 เรียกว่า

3.3 ธาตุวิภังค์ว่าด้วยข้อธรรมต่าง ๆ ซึ่งนำมาจัดเข้าในชั้น 5 อายตนะ 12 เพื่อแสดงให้เห็นว่าธรรมทั้งหมดมีความสัมพันธ์เป็นธรรมสามัคคี หรือบูรณาการอย่างลงตัว เช่น ทานแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิบาท 4 กับชั้น 5 ไว้ดังนี้

- ฉันทะ วิริยะ และวิมังสา จัดเข้าในสังขารชั้น (เพราะต่างก็เป็นเจตสิก)

- จิตตะ จัดเข้าในวิญญาณชั้น (เพราะต่างก็เป็นจิต)

3.4 บุคคลบัญญัติ ว่าด้วยการบัญญัติความหมายของชื่อที่ให้เรียกบุคคลต่าง ๆ ตามคุณธรรม เช่น โสตาบัน สกทาคามี อนาคามี อรหันต์ ซึ่งเป็นอริยบุคคลผู้ละกิเลสได้ตามลำดับ

3.5 กถาวัตถุ ว่าด้วยข้อวินิจฉัยชักพอกพรรณนาระหว่างต่าง ๆ ของฝ่ายอจาริยวาท 18 นิกายที่เห็นต่างไปจากนิกายเถรวาท เช่น ฝ่ายอจาริยวาทเห็นว่า พระอรหันต์เสื่อมจากมรรคผลได้ แต่ฝ่ายเถรวาทเห็นว่า พระอรหันต์ไม่เสื่อมจากมรรคผล เป็นต้น

3.6 ยมก ว่าด้วยข้อธรรมซึ่งยกขึ้นวินิจฉัยด้วยวิธีถาม-ตอบ แบบย้อนกลับเป็นคู่ ๆ เพื่อทดสอบว่ามีความเข้าใจข้อธรรมต่าง ๆ ได้ถูกต้องแม่นยำหรือไม่เพียงใด เช่น

ถาม : ธรรมเหล่าใดเป็นกุศลมูล ธรรมเหล่านั้นทั้งหมดเป็นกุศลใช้ไหม (เพื่อทดสอบว่ากุศลมูลกับกุศลเป็นอย่างเดียวกันหรือต่างกัน มีจำนวนเท่ากันหรือไม่)

ตอบ : ใช่ (คือ กุศลมูลมีเท่าใดก็เป็นกุศลทั้งหมด)

ย้อนถาม : ธรรมเหล่าใดเป็นกุศล ธรรมเหล่านั้นทั้งหมดเป็นกุศลมูลไหม

ตอบ : ไม่ใช่ เพราะกุศลมูลมีเพียง ๓ อย่าง คือ อโลภะ อโทสะ และอโมหะ ส่วนกุศล(กุศลธรรม) มีมากกว่านั้น ฉะนั้น กุศลธรรมบางอย่างเป็นเพียงกุศล แต่ไม่เป็นกุศลมูลนักเรียนอาจนำวิธีการนี้ไปตั้งปัญหาถาม-ตอบ เพื่อฝึกการใช้เหตุผลและการพัฒนาปัญญากันได้ เช่น

ถาม : นกทุกตัวเป็นสัตว์ใช้ไหม

ตอบ : ใช่

ย้อนถาม : สัตว์ทุกตัวเป็นนกใช้ไหม

ตอบ : ไม่ใช่ (เพราะสัตว์มีมากมายหลายประเภท)ปฏิฐาน ว่าด้วยคำอธิบายแสดงความสัมพันธ์ของธรรมทั้งหลายโดยปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งมี 24 ปัจจัย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. เหตุปัจจัย คือ ปัจจัยที่เป็นสาเหตุโดยตรง เช่น

- ธรรมที่เป็นกุศลอาศัยธรรมที่เป็นกุศลเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัยก็มี (เช่นคิดดี จึงทำดี และพูดดี)
- ธรรมที่เป็นอกุศลอาศัยธรรมที่เป็นอกุศลเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัยก็มี เพราะคิดชั่ว จึงทำชั่วและพูดชั่ว)

2. อุปนิสสยปัจจัย คือ ปัจจัยที่เข้าไปอุดหนุนกัน ไม่ใช่สาเหตุโดยตรง เช่น ธรรมที่เป็นกุศลอาศัยธรรมที่เป็นกุศลเกิดขึ้น เพราะอุปนิสสยปัจจัยก็มี (เช่นเพราะมีศรัทธา จึงให้ทาน จึงสมาทานศีล จึงฟังธรรม จึงเจริญสมณกรรมฐานจึงเจริญวิปัสสนากรรมฐาน)

- ธรรมที่เป็นอกุศลอาศัยธรรมที่เป็นอกุศลเกิดขึ้น เพราะอุปนิสสยปัจจัยก็มี(เช่นเพราะคิดถึงทานที่คนเคยให้ คิดถึงศีลที่เคยรักษา ดีใจ ยึดเป็นอารมณ์แน่นหนา จึงเกิดราคะ เกิดทิล्ली หรือเพราะมีศีล มีปัญญา จึงเกิดมานะว่าฉันดีกว่าเขา เก่งกว่าเขา)

พระอภิธรรมนี้เป็นธรรมชั้นสูงที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่พระพุทธมารดาชาวกุณฑลประเทศอินเดีย เป็นประเพณีว่า การสวดพระอภิธรรมในงานศพเป็นการทดแทนคุณของผู้ตาย แต่สาระสำคัญที่แฝงอยู่ในประเพณีนี้ก็คือ เพื่อให้เกิดความสนใจศึกษาพระอภิธรรมอย่างจริงจัง ซึ่งนอกจากเป็นประโยชน์แก่ผู้ศึกษาแล้วยังช่วยให้พระอภิธรรมปิฎกคงอยู่ได้นานด้วย

ความสำคัญของพระไตรปิฎก

พระไตรปิฎกเป็นคัมภีร์ขั้นต้นที่รวบรวมคำสอนของพระพุทธเจ้าไว้อย่างเป็นระบบครบถ้วน มีความรู้ทางพระพุทธศาสนาทั้งที่เป็นประวัติเรื่องราวและหลักธรรมคำสอน ความที่พระพุทธศาสนามีพระไตรปิฎกที่นำสืบทอดมาอย่างเป็นระบบครบถ้วนนี้เอง ทำให้พระพุทธศาสนามีหลักและมาตรฐานในการศึกษาและปฏิบัติอย่างเป็นระบบและมีเอกภาพมาจนถึงปัจจุบันในการศึกษาพระพุทธศาสนา และการปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนา จึงต้องถือเอาพระไตรปิฎกเป็นแหล่งเรียนรู้ หากมีความคิดหรือมีการตีความพระพุทธศาสนาใหม่ ๆ เกิดขึ้น จะต้องนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับหลักฐานขั้นต้นคือความรู้ในพระไตรปิฎกเสียก่อน หากไม่ขัดแย้งกับพระไตรปิฎกก็จะถือว่าเป็นความคิดหรือความรู้ที่ถูกต้องสามารถนำไปปฏิบัติได้ ดังนั้น พระไตรปิฎกจึงเป็นมาตรฐานในการตัดสินความรู้ที่ถูกต้องในทางพระพุทธศาสนา

นอกจากนี้ พระพุทธองค์ยังได้ตรัสไว้ว่าพระธรรมวินัยจะเป็นศาสดาสืบต่อไปหลังจากพระองค์ปรินิพพานแล้ว ดังนั้น ชาวพุทธทั้งหลายจึงถือว่าคัมภีร์พระไตรปิฎกเป็นที่ประดิษฐานของพระบรมศาสดาที่ปรากฏอยู่ในรูปของหลักธรรมคำสอน พระไตรปิฎกจึงเป็น "ธรรมเจดีย์" ที่เป็นปูชนียวัตถุบรรพบุรุษของชาวพุทธ ดังนั้น เมื่อนักเรียนจะศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกจึงพึงปฏิบัติต่อคัมภีร์พระไตรปิฎกด้วยความเคารพเลื่อมใสยิ่ง เพราะธรรมในพระไตร